

Akıl marifet içindir, irade ibadetullah içindir, his muhabbetullah içindir. Nerede geçiyor, izah eder misiniz?

Öncelikle tam bu şekliyle bir ifadeye risalelerde rastlayamadık. İzahına gelince, aşağıda arz etmeye çalışalım:

Marifet, bilmek ve tanımak manasına geliyor ki, ancak akıl ile olabilecek bir şeydir. Marifetin mahalli ne kadar kalpte olsa da, kalbe marifeti ulaştırın ve yerleştiren ana kaynak akıldır. Üstad Hazretleri bu hususa şu şekilde işaret ediyor:

"İhtar: Kalbden maksat, sanevberî (çam kozalağı) gibi bir et parçası değildir. Ancak, bir lâtife-i Rabbaniyedir ki, mazhar-ı hissiyatı vicdan, mâkes-i efkârı dimağdır."(1)

Kalp: İnsan mahiyetinin merkezinde yerleşmiş, karar verme veya vermeme vazifesini gören akıl ve vicdan gibi kanallar ile beslenen bir latifedir. **Akıl** dış alemden gelen verileri kalbe gönderir. **Vicdan** ise insanın fitratına derç edilmiş, doğuştan gelen hakikat miyarıdır. **Vicdan**, bir nevi insanın iç aleminin mizanlarını kalbe gönderen bir iç kanaldır.

Bu iki kanaldan gelen veriler ve malumatlar, kalp denilen latifede depolanır ve kalp bu verilere göre gelişir ve şekillenir. Kalp hayatta yolunu bu veriler ışığında seçer ve ona göre yaşar. Bu yüzden kalp, insan mahiyetinin en önemli merkezi, en yön verici karar mekanizmasıdır. Kalbin bu işleyişinde ve çalışmasında akıl ile gelen **marifetin** büyük bir tesiri vardır.

İrade, kalbin bu marifetine göre hüküm verir. Yani kalpte ne varsa, hangi marifet yerleşmiş ise, irade o doğrultuda karar verir. Allah'a marifeti olan bir kalp ve akıl, elbette iradeyi ibadete sevk edecektir. **İbadet**, emre itaat manasını içerdiği için, iradeye bakıyor.

Muhabbetin de mahalli kalptir. Zaten muhabbet kuvvetli bir marifet ve imanın neticesi ve uzantısı gibidir.

(1) bk. [İşarat'ül İ'caz, Bakara Suresi, 7. Ayet Tefsiri](#)